

Gebiedsagenda Water & Groen Alblasserwaard 2019-2030

Een gezamenlijk document van provincie Zuid-Holland en Waterschap Rivierenland

Versiedatum januari 2025

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
1.1	WAAROM EEN SAMENWERKINGSOVEREENKOMST WATER EN GROEN?	3
1.2	VOORGESCHIEDENIS	3
1.3	DOELSTELLING.....	4
1.4	AFBAKENING EN STATUS SAMENWERKINGSOVEREENKOMST.....	4
1.5	WAT IS AANGEPAST IN DE GEACTUALISEERDE VERSIE?.....	4
1.6	LEESWIJZER	5
2	ONTWIKKELINGEN IN DE ALBLASSERWAARD	6
2.1	BESTAANDE GEBIEDSVISIES	6
2.2	GEBIEDSOPGAVEN LANGE TERMIJN (2015-2050).....	8
2.3	GEBIEDSOPGAVEN 2015-2030	9
2.4	VERTALING GEBIEDSOPGAVEN NAAR DEELGEBIEDEN/CLUSTERS	9
3	INTEGRALE GEBIEDSGERICHTE UITWERKING	10
3.1	ACHTERWATERSCHAP-OOST & DWARSGANG SMOUTJESVLIET	10
3.2	DE LINGE.....	10
3.3	DE OVER- EN NEDERWAARD	11
3.4	DE MOLENKADE	11
4	FINANCIËN EN UITGANGSPUNTEN OVEREENKOMST	12
4.1	FINANCIËN	12
4.2	UITGANGSPUNTEN OVEREENKOMST.....	13
4.3	VERANTWOORDING	14
4.4	EXTERNE PARTNERS EN OVERIGE SAMENWERKINGSOVEREENKOMSTEN	14
	BIJLAGE 2. FACTSHEETS.....	16
	BIJLAGE 3: KOPPELING PROJECTEN AAN BELEIDSOPGAVEN	24

1 Inleiding

Waterschap Rivierenland en de provincie Zuid-Holland staan in de Alblasserwaard voor grote opgaven op gebied van water en groen. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van ecologische verbindingen en Natura2000-gebieden, het op orde brengen van de regionale keringen, de ontsluiting van wandel- en fietsnetwerken en het verbeteren van de waterkwaliteit. WSRL en PZH hebben de opgaven en koppelingmogelijkheden in beeld gebracht.

De conclusie van deze verkenning is dat er in de Alblasserwaard legio koppelkansen te benutten zijn: de verschillende opgaven en projecten van het waterschap en de provincie Zuid-Holland liggen geografisch over elkaar heen of zeer dicht bij elkaar. Dat brengt mogelijkheden met zich mee, zowel aan voorkant (integrale planvorming) als aan de achterkant (gezamenlijk afgestemde uitvoering). Vandaar dat besloten is om een samenwerkingsovereenkomst op te stellen. Deze overeenkomst brengt de meekoppelkansen in beeld en doet een voorstel voor een programmering en financiële verdeling.

Door een interprovinciale herindeling en veranderingen in ambities bleek de bestaande samenwerkingsovereenkomst op onderdelen te moeten worden aangepast per 1 januari 2019. In 2024 bleek deze samenwerkingsovereenkomst wederom op onderdelen geactualiseerd te moeten worden. De aangepaste samenwerkingsovereenkomst loopt van 1 januari 2019 tot 2030.

1.1 Waarom een Samenwerkingsovereenkomst Water en Groen?

Een samenwerkingsovereenkomst zorgt er voor dat de verschillende opgaven in relatie tot elkaar kunnen worden gezien en uitgevoerd. Een samenwerkingsovereenkomst kan er ook voor zorgen dat we in de uitvoering onze krachten bundelen, meer slagkracht krijgen en de uitvoering makkelijker van de grond te krijgen; de samenwerkingsovereenkomst kan als vliegwiel fungeren en ook andere partijen in de uitvoering meekrijgen. Waterschap Rivierenland heeft al meerdere jaren samenwerkingsovereenkomsten met de provincies Noord-Brabant en Gelderland. De ervaringen met deze overeenkomsten zijn bijzonder positief. Ze hebben geleid tot de uitvoering van veel projecten in het kader van waterberging, waterkwaliteit, verdrogingbestrijding, droge en natte natuur etc.

1.2 Voorgeschiedenis

Sinds de oprichting van Waterschap Rivierenland in 2005 hebben de provincie Zuid-Holland en Waterschap Rivierenland nauw contact. Ondanks dat Waterschap Rivierenland voor het grootste deel in Gelderland ligt, voelt Waterschap Rivierenland zich ook een Zuid-Hollands waterschap. In 2012 heeft de goede samenwerking de weerspiegeling gekregen in de vorm van de Zuid-Hollandse wateragenda. Dit traject is gestart mede in het licht van:

- Het Bestuursakkoord Water;
- De in het provinciale college-akkoord 2011-2015 vastgelegde ambitie om te komen tot een betere samenwerkingsrelatie tussen waterschappen en provincie;

- De evaluatie naar de fusies van Zuid-Hollandse Waterschappen en de conclusie daarin dat de samenwerking aan herijking toe is.

De Wateragenda bevat algemene uitgangspunten over de rollen en werkwijze van provincie en waterschappen ('sturingsvisie'). Daarnaast zijn, conform het "Bestuursakkoord Water" afspraken gemaakt om te onderzoeken of operationele taken (grondwater, vaarwegbeheer, zwemwater) kunnen worden overgedragen aan de waterschappen. De Wateragenda gaat verder in op de inhoudelijke onderwerpen waaronder primaire en regionale waterkeringen, de zoetwatervoorziening en de werkwijze rond de peilbesluiten. De wateragenda heeft de onderlinge samenwerking verbeterd en geleid tot een versnelling in de beleidsvorming van verschillende thema's. Inmiddels is het merendeel van de benoemde acties uitgevoerd. Dat zorgt ervoor dat we ons nu kunnen richten op de daadwerkelijke realisatie. De samenwerkingsovereenkomst is een vorm waar beide partijen veel van verwachten en die gezien kan worden als een verdieping en nieuwe dimensie van de goede samenwerking tussen provincie Zuid-Holland en Waterschap Rivierenland van de afgelopen jaren.

1.3 Doelstelling

De doelstelling is het gezamenlijk realiseren van de water- en groenopgave in de Alblasserwaard, middels een samenwerkingsovereenkomst Water en Groen waarin uitvoeringsprojecten voor de periode van 2015 tot en met 2024 centraal staan. De overeenkomst geeft uitvoering aan de doelstellingen die zijn opgenomen in de Wateragenda Zuid-Holland 2012-2015 (vastgesteld door zowel D&H van waterschap Rivierenland als GS van Zuid-Holland), het waterbeheerplan 2010-2015 en het Waterbeheerprogramma 2016-2021 van het waterschap Rivierenland, de Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving en de Beleidsvisie Erfgoedlijnen van de provincie Zuid-Holland.

1.4 Afbakening en status samenwerkingsovereenkomst

De oorspronkelijke samenwerkingsovereenkomst Water en Groen omvatte de periode van 2015 tot en met 2020 en is in 2019 verlengd tot en met 2024.

Met deze geactualiseerde versie van de Gebiedsagenda leggen we nu specifieke afspraken vast over de uitvoering van het Ecologische Verbindingszone bij het Achterwaterschap en Dwarsgang voor 2025-2030.

1.5 Wat is aangepast in de geactualiseerde versie?

Deze geactualiseerde versie van de Gebiedsagenda bevat de volgende onderdelen:

- Een verlenging van de huidige met een looptijd naar 2030.
- Een actualisatie van de haalbaarheid van de opgave bij het Achterwaterschap Oost en de Dwarsgang en de kosten hiervan.
- Het vervallen van het project de Schelluinse Vliet*.

* Het project EVZ Schelluinse Vliet is komen te vervallen. Er is geen kadeverbetering nodig bij de Schelluinse Vliet waardoor deze meekoppelkans komt te vervallen. Vanuit de KRW doelstelling is het beheer van de Grote Merwedeluis te Gorinchem aangepast met als doel vismigratie te bevorderen.

Voor de volledigheid wordt vermeld dat de volgende projecten uit de Gebiedsagenda inmiddels volledig zijn afgerond:

- Het baggeren van de Linge
- De Over en Nederwaard (N2000 gebied Boezems Kinderdijk)
- De Molenkade Groot Ammers
- Giessen – Schelluinse Vliet: Grote Merwede sluis: beheer visvriendelijk

1.6 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een overzicht op de ontwikkelingen in de Alblasserwaard en benoemt de belangrijkste visie- en beleidsdocumenten die voor dit gebied zijn opgesteld. Daarnaast worden in dit hoofdstuk de belangrijkste beleidsthema's aangestipt waar Waterschap Rivierenland en Provincie Zuid-Holland voor aan de lat staan. Deze thema's zijn ook op kaart gezet in Bijlage 1. Uit deze kaart komt een viertal gebieden naar voren waar de opgaven zich concentreren en waar de grootste meekoppelkansen zich voordoen. Deze 4 gebieden worden in hoofdstuk 3 kort beschreven. Meer detailinformatie over de genoemde gebieden staat in bijlage 2. In hoofdstuk 4 vatten we de factsheets samen in een voorstel voor programmering en kostenverdeling. Ook komen hierin de uitgangspunten en basisprincipes van de samenwerkingsovereenkomst aan bod.

2 Ontwikkelingen in de Alblasserwaard

2.1 Bestaande gebiedsvisies

Voor de regio Alblasserwaard bestaan meerdere toekomstvisies, opgesteld door diverse partijen en in de meeste gevallen in nauwe onderlinge samenwerking. Wij noemen in dit kader:

Samen werken aan een duurzame toekomst, gebiedsvisie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

Opgesteld door: Gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

Vastgesteld: 1 december 2009

Kernelementen:

- realistische toekomstbeelden, geen nieuw beleid
- focus op landelijk gebied, dorpen en kernen in de binnenwaard
- centrale opgaven:
 - (1) koesteren en ontwikkelen van de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten en de natuurwaarden;
 - (2) stimuleren van nieuwe vitaliteit in de dorpen en verder ontwikkelen van recreatieve bedrijvigheid en
 - (3) ondersteunen van de agrarische economie in het ontwikkelen van nieuwe perspectieven.

Manifest 'Economische kracht in een prachtomgeving'

Opgesteld door: samenwerkende gemeenten AV, samenwerkende Drechtsteden, Ondernemingsorganisatie VNO-NCW AVH, Agrarische Natuur Vereniging Den Hâneker, Stichting Blauwzaam, Gebiedsplatform AVH, AOC Wellantcollege.

Vastgesteld: 2013

Kernelementen:

- ambitie: "potentie van AVH verzilveren en het gebiedskapitaal tot meerwaarde brengen", onder meer via recreatie en toerisme in water en groen;
- leidende thema's: energieneutrale regio, water als drijvende kracht, betere verbindingen tussen stad en platteland en betere leefbaarheid en sociale cohesie van het platteland.

Samen werken aan een duurzame topregio, groenblauwe gebiedsdeal Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

Opgesteld door: ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, te weten: Duurzaam Ondernemersnetwerk Blauwzaam, Ondernemingsorganisatie VNO-NCW AVH, Agrarische Natuur Vereniging Den Hâneker, Gebiedsplatform AVH, samenwerkende gemeenten, Waterschap Rivierenland, Waterbedrijf Oasen, Stichting Werelderfgoed Kinderdijk en Provincie Zuid-Holland.

Vastgesteld: Gebiedscoalitie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden i.o., juni 2014

Kernelementen:

- regionale uitvoeringsagenda met projecten die op korte termijn kunnen starten, inclusief investeringsprogramma;
- uitvoeringsgericht en aangeboden aan provincie Zuid-Holland ten behoeve van Uitvoeringsprogramma Groen (UPG 2014, actualisatie, en UPG 2015)

Visie 2030 'open, voor elkaar'

Opgesteld door: regiogemeenten

Vastgesteld: 2012

Kernelementen:

- ambitie: ontwikkeling regio tot een kenniscentrum voor duurzaamheid en innovatie en een volwaardige regio op gebied van recreatie en toerisme;
- tevens ambities beschreven op gebied van bedrijventerreinen, wonen, kernen, bestuur.

Uit het voorgaande mag worden geconcludeerd dat voor de ontwikkeling van de regio AVH talrijke ambities bestaan bij alle gebiedspartijen, zowel publiek als privaat. Tegelijkertijd vraagt de stap van

visie naar concrete realisatie om een extra impuls. Voorliggende samenwerkingsovereenkomst Water

en Groen kan daarin voorzien. Door afspraken te maken over de uitvoering van concrete projecten die

water en groen verbinden, met focus op de korte termijn (2015-2020), ontstaat een stimulans om ook de meer complexe en lange termijn ambities te verwezenlijken.

Meerjarenprogramma Groen Verbindt 2016-2019

Opgesteld door: de landschapstafel (gebiedscoalitie AV), bestaande uit de volgende partijen:

gebiedsplatform Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (maatschappelijke middenveld), regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (overheid), stichting Blauwzaam (bedrijfsleven), Wellantcollege (onderwijs).

Vastgesteld: mei 2016

Kernelementen:

- Het versterken en verbinden van de iconen;
- Het versterken van de biodiversiteit en het behoud van het landschap:
Het verduurzamen van de lokale economie:
- Het benutten van de kansen van het water:
- Het versterken van de polderbeleving.

Met het uitvoeren van activiteiten van het programma Groen Verbindt wordt bijgedragen aan de provinciale doelen zoals die zijn vastgesteld in de Beleidsvisie Groen:

- a. bevordering van groenbeleving inclusief het vergroten van recreatie in een gebied;
- b. stimulering van biodiversiteit, of agrarisch ondernemerschap.

Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving

Opgesteld door: provincie Zuid-Holland ism zo'n 300 samenwerkingspartners

Vastgesteld: 20 feb 2019

Kernelementen:

- Gezonde leefomgeving voor mens en natuur;
- Groenblauw in en om de stad;
- Landschap en duurzame landbouw;
- Beheren, ontwikkelen en beschermen;
- Beleven en genieten van de leefomgeving.

De visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving streeft een gezamenlijk doel na: werken aan het welzijn van “onze” inwoners en aan het vestigingsklimaat, door inspanningen te bundelen die leiden tot een gezond en aantrekkelijk leefklimaat. De Visie is bedoeld als een levend document, onderweg naar de vaste stip aan de horizon. De Visie is ook een kapstok voor het provinciale handelen: niet beperkend, maar een houvast. Tot slot is de Visie een bouwsteen voor de provinciale Omgevingsvisie. Vanuit bestaand beleid wordt verbinding gezocht met andere ambities en zo het Groenblauwe beleid verbreed. De Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving vervangt de Beleidsvisie Groen.

De provincie Zuid-Holland heeft op 15 januari 2019 een uitvoeringsagenda gepresenteerd die het versterken van natuur en recreatie tot doel heeft. Dankzij de maatregelen neemt de leefbaarheid, de klimaatbestendigheid en de economische veerkracht van de provincie toe. De provincie wil zich de komende jaren met haar partners focussen op het verduurzamen van de landbouw, het groener en waterrijker maken van het stedelijk landschap en het vergroten van de biodiversiteit.

Visie watersysteem Alblasserwaard 2050

Opgesteld door: Waterschap Rivierenland

Vastgesteld: 29 september 2017

Het Algemeen Bestuur van het waterschap heeft een visie voor 2050 opgesteld om ook in de toekomst een robuust en klimaatbestendig watersysteem te hebben. Deze visie betekent een wijziging in de indeling van het huidige watersysteem van de Overwaard en de Nederwaard. Na zes eeuwen zal namelijk het water niet alleen via Kinderdijk worden afgevoerd, maar ook via 1 of 2 nieuw te bouwen boezemgemalen. Hierdoor zal een nieuwe indeling in het watersysteem van de Overwaard en de Nederwaard ontstaan. Op die manier is het waterpeil op de boezems beter te beheersen en hoeven minder kades verbeterd te worden. Op de polderpeilen hebben de maatregelen geen effect.

2.2 Gebiedsopgaven lange termijn (2015-2050)

Uit de verkenningen in het kader van het Deltaprogramma is gebleken dat een groot deel van de waterveiligheidsopgave van Rijnmond-Drechtsteden valt in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, zowel voor de korte als lange termijn. De voorkeursstrategie voor waterveiligheid richt zich hier op versterking van primaire keringen in samenhang met rivierverruiming. Traditionele dijkversterkingen hebben hier een grote ruimtelijke impact, onder meer op de cultuurhistorische identiteit en het maritiem cluster, en zijn relatief duur. Het is wenselijk om waterveiligheid en andere gebiedsopgaven op elkaar te laten aansluiten, zodat in een later stadium de locatiekeuze, inrichting en planning van dijkversterkingen en ruimtelijke projecten volgens de inzichten van het Deltaprogramma kunnen verlopen.

In 2017 is de toetsing van de primaire keringen gestart op basis van nieuwe normen. Daaruit volgt programmering in het Hoogwaterbeschermingsprogramma, dat mede op basis van de inzichten

van het Deltaprogramma dient te gebeuren. De urgentie en complexiteit ligt op korte termijn bij de zuidrand van de Alblasserwaard. Voor de langere termijn is ook aandacht voor de noordrand nodig.

Voor de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is een MIRT-onderzoek uitgevoerd om 'de locatiekeuze, inrichting en planning van waterveiligheid en andere gebiedsopgaven onderling beter te laten aansluiten'. Op 14 november 2016 is dit onderzoek aangeboden aan de Deltacommissaris. In het vervolgtraject is een gezamenlijke Perspectievennota opgesteld. Deze nota is een advies aan de besturen van de partners van de Gebiedsraad Alblasserwaard-Vijfheerenlanden: gemeenten, het waterschap en de provincie. Zij vinden in de nota handvatten om zich tijdig voor te bereiden op toekomstige waterveiligheidsprojecten en de wisselwerking daarvan met de omgeving. Met als uiteindelijk doel dat de dijk- en oeverzone wordt aangepakt vanuit één gezamenlijke invalshoek, met een dubbele doelstelling, namelijk waterveiligheid én ruimte en economie. Daarmee is deze nota tevens een nuttig instrument om in te spelen op de nieuwe Omgevingswet, die deze integrale aanpak voorstaat.

2.3 Gebiedsopgaven 2015-2030

De gebiedsopgaven voor de regio zijn gepresenteerd op een integrale kaart. De legenda daarvan wordt bepaald door de hoofdoggaven op gebied van water en groen, te weten:

- water: waterveiligheid, waterkwaliteit en waterbeheer;
- groen: biodiversiteit, groenbeleving en cultureel erfgoed.

De kaart biedt een overzicht van kansen om water- en groenopgaven aan elkaar te verbinden en heeft daarmee ook een signaalfunctie. Concrete projecten en voorstellen daartoe zijn genummerd weergegeven. De tabel in bijlage 3 benoemt diezelfde projecten, én geeft aan welke (deel)opgaven binnen water en groen met dat project worden aangepakt. Juist de integrale projecten vragen om goede samenwerkingsafspraken tussen waterschap en provincie, gegeven de gemeenschappelijke (beleidsmatige) verantwoordelijkheid die voor deze projecten van toepassing is.

2.4 Vertaling gebiedsopgaven naar deelgebieden/clusters

Globaal kunnen vier deelgebieden worden onderscheiden (niet gebiedsdekkend bedoeld):

1. Achterwaterschap-Oost & Dwarsgang Smoultjesvliet;
2. Linge;
3. Over- en Nederwaard (inclusief Natura2000-gebied Boezems Kinderdijk);
4. Molenkade.

Bijlage 2 presenteert voor elk deelgebied een factsheet, met een overzicht van concrete (deel)projecten binnen dat cluster. In het volgende hoofdstuk wordt kort op de gebieden ingezoomd.

3 Integrale gebiedsgerichte uitwerking

Voor de eerdergenoemde zes gebieden zijn er factsheets ontwikkeld. In de factsheets is beschreven om welk gebied het gaat en welke beleidsopgaven er spelen. Vervolgens zijn de opgaven/maatregelen concreet uitgewerkt in km/ha/m³ en €'s. Dit hoofdstuk geeft een korte beschrijving per gebied/project. Voor gedetailleerde projectomschrijving verwijzen we naar de factsheets in bijlagen 2.

3.1 Achterwaterschap-Oost & Dwarsgang Smoutjesvliet (factsheet 1)

Met het project Achterwaterschap worden meerdere beleidsdoelstellingen gerealiseerd. In combinatie met de verbetering van de zuidelijke boezemkade worden de natuurwaarden verbeterd door de aanleg van een ecologische verbinding (NNN) en natuurvriendelijke oevers (KRW) aan het Achterwaterschap Oost en de Dwarsgang. De ambities, streefbeelden en doelsoorten voor deze ecologische verbinding zijn vastgelegd in de (herziene) Nota Ecologische Verbindingen in de provincie Zuid-Holland (GS van Zuid-Holland, 2017: ecologische verbinding nr. 4 Zijdedweg, Achterwaterschap, Ammersche Boezem, Ottolandsche Vliet en Dwarsgang). De vrijkomende specie kan, mits geschikt, gebruikt worden in de te verzwaren regionale waterkering. Hierbij wordt rekening gehouden met de bestaande natuurwaarden op de taluds en de uitstekken langs het Achterwaterschap.

Actualisatie: de oorspronkelijke ambitie van 9,2 km met een oppervlak van 28,6 ha is niet haalbaar gebleken. De verwachting is een areaal van 6-11 km / hectare mee te kunnen koppelen.

In dit project is het instrument vrijwillige kavelruil ingezet om gronden te verwerven. De 'droge' delen van de EVZ komen daarbij uiteindelijk niet in eigendom, beheer en onderhoud van Waterschap Rivierenland. Het heeft de voorkeur om het beheer en onderhoud van deze onderdelen te laten doen door geïnteresseerde agrariërs uit de regio.

De ecologische verbindingzone langs de Dwarsgang en het Achterwaterschap-Oost mag door het waterschap ingezet worden als locatie voor het realiseren van de benodigde natuurcompensatie voor de kadeversterking. Indien dit het geval is komt de financiering 100% ten laste van het waterschap.

3.2 De Linge (status afgerond: factsheet 2)

Dit project bestaat uit het baggeren van de Linge met als doel het oplossen van zowel nautische als waterhuishoudkundige knelpunten. Het bagger uit de Linge wordt gebruikt voor de herinrichting van de N2000-plas Koornwaard (een plas van Staatsbosbeheer in Heukelum). Op die manier draagt het bij aan de natuurdoelen voor het Natura2000-gebied Zuider Lingedijk – Diefdijk Zuid.

3.3 De Over- en Nederwaard (inclusief N2000 gebied Boezems Kinderdijk, factsheet 3)

Binnen dit project wordt het Achterwaterschap verdiept, zodat de hoofdfunctie van het Achterwaterschap als belangrijke aan- en aanvoerrote van de hele Overwaard gewaarborgd blijft. De vrijkomende specie wordt gebruikt ter verondieping van De Hoge boezem van de Overwaard wordt verondiept (Natura 2000) om zo tot bescherming van de bestaande rietlanden te komen, het rietlandschap (deels) te herstellen en de waterkwaliteit te verbeteren (KRW). Ook worden door een partiele herziening van het peilbesluit in de HBO sterke peilfluctuaties gedempt, wordt een historische verontreiniging gesaneerd en wordt er een goede aansluiting van het Natura2000 gebied op de ecologische verbinding langs het Achterwaterschap gerealiseerd. Met dit project wordt ook een bijdrage geleverd aan de provinciale recreatiedoelstellingen doordat wandelpaden bebord worden en kano op-/afstapplaatsen worden gerealiseerd.

In dit deelgebied is ook een pilotproject gestart om de uitbreiding van het drinkwaterwinningsgebied Nieuw-Lekkerland te combineren met een robuuster Natura2000-gebied Boezems Kinderdijk. Dit naar aanleiding van bestuurlijke afspraken bij de "Groene Tafel Water & Natuur" d.d. 25 april 2014. In het N2000 gebied Hoge Boezem Kinderdijk zullen binnenkort de laatste gebiedsdelen worden ingericht. De provincie staat hier voor de opgave om met beperkte middelen de ambities voor een robuust NNN te realiseren. Het drinkwaterbedrijf Oasen zoekt alternatieven voor een drinkwaterwinning die onder druk zal komen te staan door stedelijke uitbreiding. Een goed ingepaste winning in het natuurgebied is een alternatief waarmee de drinkwaterbron duurzaam beschermd kan worden. Oasen wil onderzoeken of hiermee ook een impuls aan de natuur in het gebied kan worden gegeven. Eindbeeld is een robuuster natuurgebied met plaats voor waterwinning. Oasen voert momenteel een haalbaarheidsstudie uit.

Actualisatie: Dit project is uitgevoerd en afgerond. Inmiddels lopen er separate sporen om de natuurdoelstellingen van dit gebied een impuls te geven.

3.4 De Molenkade (status afgerond, factsheet 4)

In dit project brengen we de regionale kering op orde en ontwikkelen we een ecologische verbinding die bijdraagt aan de doelstellingen mbt 'natte natuur', biodiversiteit en de KRW. Daarnaast worden er door het realiseren van een nieuw gemaal enkele hydrologische knelpunten opgelost en ook wordt de veiligheid voor (voornamelijk utilitair) fietsverkeer verbeterd (nu last van wieken van molens). Het project draagt ook bij aan de doelstellingen voor recreatieve routes. Kanovaart wordt bevorderd en er worden voorzieningen voor wandelpaden gerealiseerd.

Actualisatie: Dit project is uitgevoerd en afgerond.

4 Financiën en uitgangspunten overeenkomst

De provincie Zuid-Holland en Waterschap Rivierenland willen beide een impuls geven aan uitvoering van het water- en groenbeleid door het sluiten van een overeenkomst, waarin afspraken worden gemaakt over het proces, de voortgang en de financiering van projecten. In dit hoofdstuk wordt een voorstel voor programmering en financiële verdeling gedaan, inclusief een beschrijving van de afspraken over verantwoording en samenwerking.

4.1 Financiën

In onderstaande tabel 4.1 wordt een beeld van de financiën geschetst. De projecten zijn verdeeld over 6 deelgebieden (clusters) in de Alblasserwaard & de Vijfheerenlanden en zijn inclusief het maatregelenpakket zoals vastgelegd in het Natura 2000- beheerplan Boezems Kinderdijk. De totale investeringsopgave voor deze integrale projecten bedraagt circa € 16 mln.

De voorlopig voorgestelde kostenverdelingsleutel voor het gehele programma is als volgt:

- provincie Zuid-Holland: € 7.462.240,-- ;
- waterschap Rivierenland: € 7.423.200,-- ;
- derden: € 697.560,-- .

De kostenverdeling is gebaseerd op de volgende principes:

1. projecten die specifiek een sectorale water(schaps)taak betreffen worden voor 100% door het waterschap worden gefinancierd;
2. projecten die specifiek een provincietask betreffen worden voor 100% door de provincie gefinancierd;
3. projecten die vallen buiten categorie 1 en 2, omdat zij bijvoorbeeld meerdere belangen dienen, worden gefinancierd op basis van een onderling overeengekomen verdeelsleutel.

Voor projecten die vallen in categorie 3 geldt de opmerking dat het vrijwel onmogelijk is om op projectniveau een kostenverdeling te maken die indiscutabel recht doet aan de verhouding tussen taken van waterschap en provincie (globaal: water en groen). Bovendien zou een dergelijke discussie op projectniveau voorbij gaan aan de ambitie om te komen tot een integraal gebiedsprogramma, waarin juist de bundeling van projecten leidt tot win-winsituaties voor de regio. Voor de nu overeengekomen kostenverdeling op niveau van deelgebieden en van het gehele programma geldt echter dat deze past bij de verhouding tussen doelen op gebied van water en groen (natuur, recreatie) die behaald worden met realisatie van de combinatie van projecten, rekening houdend met de specifieke verantwoordelijkheden van waterschap en provincie. Belangrijke meerwaarde is dat de provincie op deze manier een compleet integraal programma kan laten uitvoeren onder regie van het waterschap Rivierenland.

De bijdrage van PZH komt bij deze verdeling op € 7.462.240,--, die van WSRL op € 7.423.200,-- en die van derden op €1697.560,--. Die derden zijn vooral provincie Gelderland in verband met het baggeren van de Linge.

Tabel 4.1: Gebiedsagenda, kostenverdeling per deelgebied

Deelgebied en beeld van projecten	Totale kosten	kostenverdeling		
		Provincie Zuid-Holland	Waterschap Rivierenland	Derden
1. Achterwaterschap Oost & Dwarsgang <ul style="list-style-type: none"> ecologische verbinding (NNN) met natuurvriendelijke oevers (KRW) over een lengte van 6 - 11 km / hectare kadeverbetering regionale kering 	€ 2.700.000	85%* (€ 2.295.000)	15% (€ 405.000)	
2. Baggeren Linge (afgerond) <ul style="list-style-type: none"> nautisch deel kwantiteitsdeel 	€ 2.000.000,--	15% (€ 300.000)	55% (€ 1.100.000)	30% (€ 600.000)
3. Over- en nederwaard, inclusief Natura2000 gebied Boezems Kinderdijk (afgerond) <ul style="list-style-type: none"> verbeteren kade en damwand bij molens aanpassen afsluitmiddel Hoge Boezem Overwaard vergraven Achterwaterschap, verondiepen plas en aanleg luwtestructuur, afkoop rietbeheer saneren historische verontreiniging waterbodem voorzieningen kanoroute, bebording wandelpaden 	€ 8.444.000,--	38% (€ 3.208.720)	62% (€ 5.235.280)	0%
4. Molenkade (afgerond) <ul style="list-style-type: none"> ecologische verbingszone, met natuurvriendelijke oever (KRW) kadeverbetering 'bypasses' fietspaden Voorzieningen kanoroute, bebording wandelpaden 	€ 2.439.000,--	68% (€ 1.658.520)	28% (€ 682.920)	4% (€ 97.560)
Totaal	€ 15.583.000	€ 7.462.240	€ 7.423.200	€ 697.560

* voor de kosten die gemaakt zijn in de periode tot 1 januari 2019 geldt een provinciale bijdrage van 51% conform de oude samenwerkingsovereenkomst Water & Groen voor Alblasserwaard en Vijfheerenlanden 2015 - 2020.

4.2 Uitgangspunten overeenkomst

De samenwerkingsovereenkomst is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

1. Financieringsafspraken op programmaniveau, in plaats van projectniveau. Dat betekent dat

De uitvoerende partij (i.c. het waterschap Rivierenland) kan schuiven tussen projectbudgetten binnen het programma en zo slagvaardig anticiperen op ontwikkelingen

ten aanzien van kosten en effectiviteit van maatregelen. Administratieve lasten worden beperkt.

2. Het waterschap Rivierenland voert de regie op de uitvoering van de projecten (van het gehele programma) en rapporteert aan de provincie.
3. Het betreft in eerste instantie een overeenkomst tussen waterschap Rivierenland en provincie Zuid-Holland.
4. Het waterschap verzorgt primair de communicatie met de (andere) gebiedspartijen, zowel bij de vormgeving van projecten als ten tijde van de uitvoering.
5. Afspraken over omgaan met risico's en eventuele schade maken deel uit van de overeenkomst.

De overeenkomst gaat uit van subsidie op basis van een programmabeschikking. Waterschap Rivierenland zal na instemming met deze actualisatie bij provincie Zuid-Holland een verzoek indienen om de bestaande subsidiebeschikking te wijzigen.

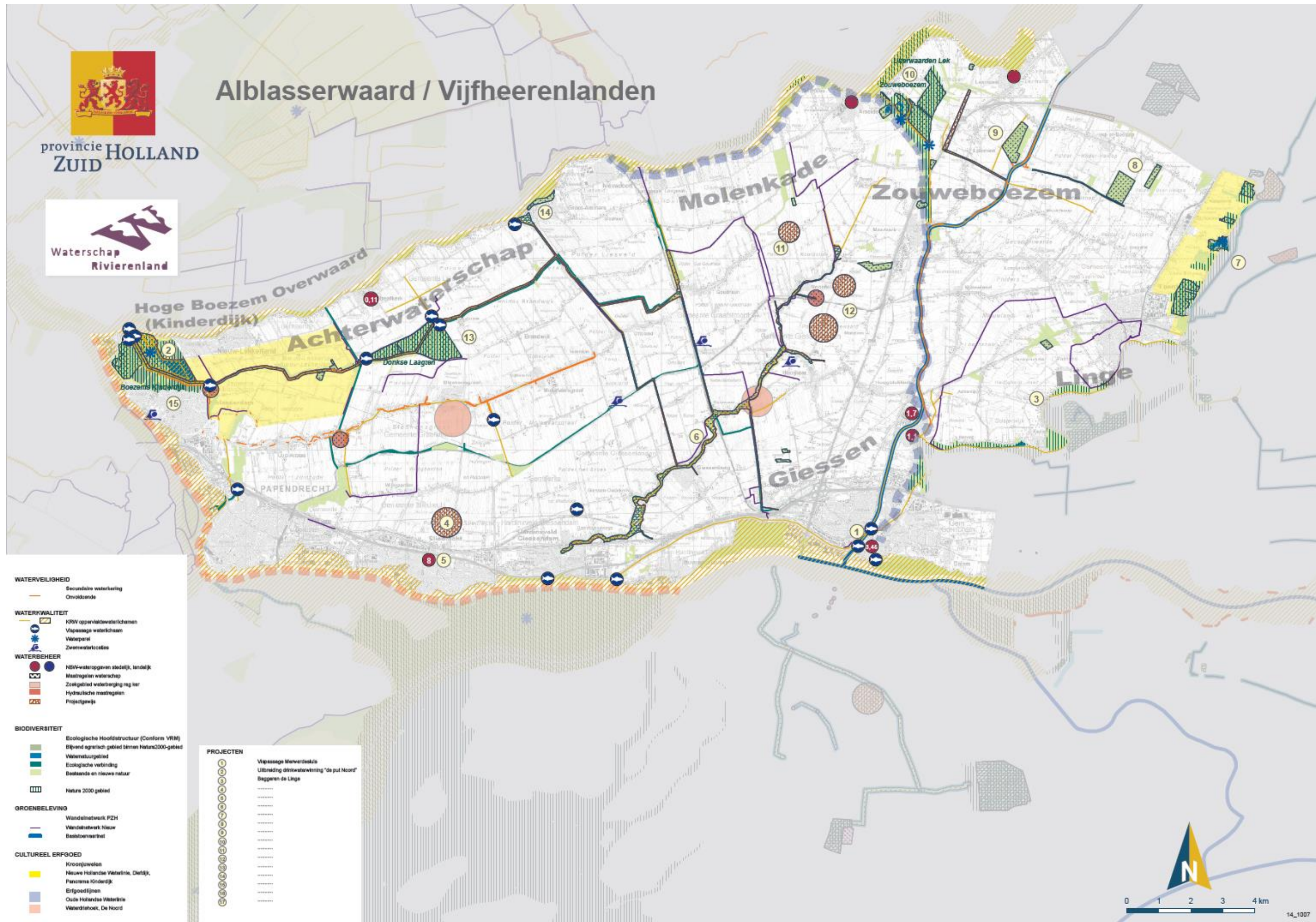
4.3 Verantwoording

Verantwoording geschiedt in lijn met de reguliere B&V/P&C cyclus. Bij de Jaarrekening (april GS) wordt teruggekeken op de prestaties van het voorgaande jaar; de Voorjaarsnota (mei GS) is vervolgens de eerste gelegenheid om, gegeven die prestaties, voorstellen te doen voor actualisatie van de programmafinanciering. De voortgang van het programma is een terugkerend agendapunt op het jaarlijkse bestuurlijke overleg tussen dijkgraaf en gedeputeerde (doorgaans in september).

4.4 Externe partners en overige samenwerkingsovereenkomsten

Deze samenwerkingsovereenkomst is (ook) een uitnodiging aan belanghebbende gebiedspartners om te komen tot verdere samenwerking in projecten en het benutten van nieuwe kansen om ambities (zie hoofdstuk 2) te verwezenlijken.

BIJLAGE 1. KAART

BIJLAGE 2. FACTSHEETS

Project 1 Achterwaterschap-Oost & Dwarsgang Smoultjesvliet

Algemeen

Projectnaam (voorlopig):	Achterwaterschap-Oost & Dwarsgang Smoultjesvliet
Indiener, Unit:	
Stroomgebied:	Alblasserwaard
KRW-waterlichaam:	NL09_29_2 Veenvaarten Overwaard
Versiedatum:	16 september 2014

Doel

Het project draagt bij aan de volgende beleidsthema's

<u>Water</u>	
<u>Waterveiligheid</u>	
Primaire waterkeringen	
Regionale waterkeringen	X
Wateroverlast (NBW-normering) (voorkomen wateroverlast; vasthouden- bergen-afvoeren)	
<u>Waterkwaliteit</u>	
KRW (waterkwaliteit; chemisch-ecologisch)	X
Zwemwater	
Drinkwater	
<u>Waterbeheer</u>	
Instandhouding watersysteem (onderhoud)	x
Grondwater	
GGOR Peilbeheer en bodemdaling (functie bedienend peilbeheer)	
Vaarwegbeheer	
Hydraulische knelpunten	
Beleving (stedelijk water, recreatie, cultuurhistorie)	
<u>Groen</u>	
<u>Groenbeleving</u>	
Recreatie om de stad (RodS)	
Recreatieve routenetwerken	X
Kwaliteit bestaande groengebieden	
Groenparticipatie en vrijwilligers	
<u>Biodiversiteit</u>	
N2000 (Natura 2000)	
Ecologische verbindingen (NNN)	X
PAS (Programmatiese Aanpak Stikstof)	
TOP (antiverdroging)	
Groenblauwe dooradering	X

Tijdelijke natuur	
<i>Agrarisch ondernemerschap</i>	
Landschapselementen	
Agrarische structuurversterking	
Systeeminnovaties	
<u>Cultuurhistorie</u>	
Cultuurhistorie (Oude Hollandse Waterlinie)	
Infrastructuur	

Korte omschrijving van het project

Realiseren van een ecologische verbinding (NNN) langs het Achterwaterschap Oost en de Dwarsgang, waarmee tevens de KRW doelstellingen en de kadeverbetering worden gerealiseerd. Vrijkomende specie kan, mits geschikt, gebruikt worden in de te verzwaren regionale waterkering.

De ecologische verbindingszone langs de Dwarsgang en het Achterwaterschap-Oost mag door het waterschap ingezet worden als locatie voor het realiseren van de benodigde natuurcompensatie voor de kadeversterkingsopgave. Indien dit het geval is komt de financiering 100 % ten laste van het waterschap.

Prestaties:

Aanleg 6 tot 11 km / ha ecologische verbindingszone (NNN) met natuurvriendelijke oevers (KRW) langs het Achterwaterschap Oost en de Dwarsgang.

Relaties overige ontwikkelingen:

Blauwzaamlint

De aanleg fietspaden is geregeld in een aparte overeenkomst Provincie - Waterschap.

Project 2. De Linge

Algemeen

Projectnaam (voorlopig):	Baggeren Linge traject Gemaal De Nieuwe Horn te Asperen tot Brug Van Ceelen in het Merwedekanaal
Indiener, Unit:	
Stroomgebied:	Alblasserwaard
KRW-waterlichaam:	NL09_24_2 Beneden-Linge_
Versiedatum:	16 september 2014

Doel

Het project draagt bij aan de volgende beleidsthema's

<u>Water</u>	
<u>Waterveiligheid</u>	
Primaire waterkeringen	
Regionale waterkeringen	
Wateroverlast (NBW-normering) (voorkomen wateroverlast; vasthouden-bergen-afvoeren)	
<u>Waterkwaliteit</u>	
KRW (waterkwaliteit; chemisch-ecologisch)	
Zwemwater	
Drinkwater	
<u>Waterbeheer</u>	
Instandhouding watersysteem (onderhoud)	X
Grondwater	
GGOR Peilbeheer en bodemdaling (functie bedienend peilbeheer)	
Vaarwegbeheer	X
Hydraulische knelpunten	X
Beleving (stedelijk water, recreatie, cultuurhistorie)	
<u>Groen</u>	
<u>Groenbeleving</u>	
Recreatie om de stad (RodS)	
Recreatieve routenetwerken	
Kwaliteit bestaande groengebieden	
Groenparticipatie en vrijwilligers	
<u>Biodiversiteit</u>	
Ecologische verbindingzones EHS (Onderdeel van GNN)	
N2000 (Natura 2000)	X
Ecologische verbindingen	
PAS (Programmatische Aanpak Stikstof)	
TOP (antiverdroging)	
Groenblauwe dooradering	
Tijdelijke natuur	
<u>Agrarisch ondernemerschap</u>	
Landschapselementen	
Agrarische structuurversterking	
Systeeminnovaties	
<u>Cultuurhistorie</u>	
Cultuurhistorie (Oude Hollandse Waterlinie)	
Infrastructuur	

Korte omschrijving van het project

Baggeren van de Linge tussen gemaal De Nieuwe Horn te Asperen tot brug Van Ceelen in het Merwedekanaal. In dit traject is sprake van verondieping die nadelig kan zijn voor de scheepvaart (nautische aandeel) en nadelig voor het kwantiteitbeheer (kwantiteitsaandeel).

Resultaat

De Linge over een traject van 12 km. Weer geschikt maken voor de scheepvaart en het kwantiteitbeheer door het verwijderen van bagger. De baggerspecie wordt verwerkt in de put Van Heukelum. Deze put wordt verondiept, wat een passende maatregel is voor dit Natura 2000 gebied.

Projectgebied

Project 3. Hoge Boezem / Project Over- en Nederwaard

Algemeen

Projectnaam (voorlopig):	Project Over- en Nederwaard
Indiener, Unit:	
Stroomgebied:	Alblasserwaard
KRW-waterlichaam:	NL09_06_2 Hoge Boezem
Versiedatum:	16 september 2014

Doel

Het project draagt bij aan de volgende beleidsthema's

<u>Water</u>	
<u>Waterveiligheid</u>	
Primaire waterkeringen	
Regionale waterkeringen	X
Wateroverlast (NBW-normering) (voorkomen wateroverlast; vasthouden-bergen-afvoeren)	
<u>Waterkwaliteit</u>	
KRW (waterkwaliteit; chemisch-ecologisch)	X
Zwemwater	
Drinkwater	
<u>Waterbeheer</u>	
Instandhouding watersysteem (onderhoud)	
Grondwater	
GGOR Peilbeheer en bodemdaling (functie bedienend peilbeheer)	
Vaarwegbeheer	
Hydraulische knelpunten	
Beleving (stedelijk water, recreatie, cultuurhistorie)	
<u>Groen</u>	
<u>Groenbeleving</u>	
Recreatie om de stad (RodS)	
Recreatieve routenetwerken	X
Kwaliteit bestaande groengebieden	
Groenparticipatie en vrijwilligers	
<u>Biodiversiteit</u>	
N2000 (Natura 2000)	X
Ecologische verbindingen (NNN)	X
PAS (Programmatische Aanpak Stikstof)	
TOP (antiverdroging)	
Groenblauwe dooradering	
Tijdelijke natuur	
<u>Agrarisch ondernemerschap</u>	
Landschapselementen	
Agrarische structuurversterking	
Systeeminnovaties	
<u>Cultuurhistorie</u>	
Cultuurhistorie (Oude Hollandse Waterlinie)	X
Infrastructuur	

Korte omschrijving van het project

Het uitvoeren van de maatregelen Natura 2000 gebieden. Maatregelen als bescherming van bestaande rietoevers, verondieping ter bevordering van de rietaanwas, dempen van sterke peilfluctuaties en saneren van een historische waterboderverontreiniging. Maatregelen die ook bijdragen aan de KRW doelstelling. Het realiseren van goede aansluiting van het Natura 2000 gebied op de ecologische verbindingszone langs het Achterwaterschap.

Regionale waterkeringen rond de Hoge Boezem van de Overwaard worden aangepakt om zo aan de normering te voldoen (ca. 5 kilometer). Het Achterwaterschap wordt verdiept. De specie wordt gebruikt ter verondieping van de Hoge Boezem van de Overwaard (Natura 2000) om zo tot bescherming en uitbreiding van de rietlanden te komen. Met dit project wordt een bijdrage geleverd aan de provinciale natuur- en recreatiedoelstellingen.

Prestaties:

- Verbeteren 5 km kade;
- Uitvoeren maatregelen beheerplan Hoge Boezem van de Overwaard;
 - o Verminderen peilfluctuaties door aanpassen afsluitmiddel;
 - o Verminderen rietafslag door verondiepen van de plas met specie uit het Achterwaterschap;
- Uitvoeren maatregelen beheerplan Hoge Boezem van de Nederwaard;
 - o Saneren historische verontreiniging;
- Bebording wandelroutes en aanleg kanoplaatsen (3);
- Ganzenbeheer Kinderdijk.

Relatie overige ontwikkelingen:

De aanleg van fietspaden is geregeld in een aparte overeenkomst Provincie – Waterschap.

Gebiedsdeal Waterdriehoek Kinderdijk – Dordrecht – Biesbosch; ontvlechten recreatieve structuren.

Project 4. Molenkade

Algemeen

Projectnaam (voorlopig):	Project Molenkade
Indiener, Unit:	
Stroomgebied:	Alblasserwaard
KRW-waterlichaam:	NL09_29_2 Veenvaarten Overwaard
Versiedatum:	16 september 2014

Doel

Het project draagt bij aan de volgende beleidsthema's

<u>Water</u>	
<u>Waterveiligheid</u>	
Primaire waterkeringen	
Regionale waterkeringen	X
Wateroverlast (NBW-normering) (voorkomen wateroverlast; vasthouden-bergen-afvoeren)	
<u>Waterkwaliteit</u>	
KRW (waterkwaliteit; chemisch-ecologisch)	X
Zwemwater	
Drinkwater	
<u>Waterbeheer</u>	
Instandhouding watersysteem (onderhoud)	
Grondwater	
GGOR Peilbeheer en bodemdaling (functie bedienend peilbeheer)	
Vaarwegbeheer	
Hydraulische knelpunten	X
Beleving (stedelijk water, recreatie, cultuurhistorie)	
<u>Groen</u>	
<u>Groenbeleving</u>	
Recreatie om de stad (RodS)	
Recreatieve routenetwerken	X
Kwaliteit bestaande groengebieden	
Groenparticipatie en vrijwilligers	
<u>Biodiversiteit</u>	
Ecologische verbindingzones EHS (Onderdeel van NNN)	
N2000 (Natura 2000)	
Ecologische verbindingen	X
PAS (Programmatiese Aanpak Stikstof)	
TOP (antiverdroging)	
Groenblauwe dooradering	
Tijdelijke natuur	
<u>Agrarisch ondernemerschap</u>	
Landschapselementen	
Agrarische structuurversterking	
Systeeminnovaties	
<u>Cultuurhistorie</u>	

Cultuurhistorie (Oude Hollandse Waterlinie)	X
Infrastructuur	

Korte omschrijving van het project

Realiseren van de ecologische verbindingzone overeenkomstig het inpassingsplan in combinatie met een natuurvriendelijke oever in het kader van KRW. De kaden worden op orde gebracht. Knelpunten in de waterhuishouding worden aangepakt door het realiseren van een nieuw gemaal. Tevens wordt de veiligheid voor recreatief fietsverkeer verbeterd (nu last van wieken van molens) door de aanleg van 4 bypasses na 2018. Deze zitten niet in de huidige overeenkomst fietspaden provincie – waterschap. De aanleg van de ecologische verbindingzone zal ook de beleving van de Oude Hollandse Waterlinie bevorderen. Het project kan ook bijdragen aan de doelstellingen voor recreatieve routes.

Kanovaart wordt bevorderd en er worden voorzieningen voor wandelpaden gerealiseerd.

Prestaties:

Over 2.3 km de boezemkade verbeteren.

Aanleg 2.3 km ecologische verbindingzone.

Aanleg van ruim 2 km natuurvriendelijke oever.

Het oplossen van een viertal hydrologische knelpunten (profielverbreding, samenvoegen gemalen etc.)

Bebording wandelroutes en aanleg rustplekken voor kanovaarders.

Beleving inundatiegebied Oude Hollandse Waterlinie.

Verbeteren veiligheid fietsers nabij molens.

BIJLAGE 3: Koppeling projecten aan beleidsopgaven

(LEGENDA op KAART)	Domein	Aantal	WATER									GROEN									CULTUUR-HISTORIE	INFRA-STRUCTUUR					
	Doel & Ambities		Water-veiligheid		Waterkwaliteit			Waterbeheer				Groenbeleving				Biodiversiteit			Agrarisch ondernemerschap								
	Prioriteit (beleid)		Primaire waterkering	Regionale waterkering	KRW & vismigratie	zwerfwater	drinkwater	(diep) grondwater	wateroverlast en hydraulische knelpunten	vaanwegbeheer	watertekort	Recreatie om de Stad (RodS)	Recreatieve routenetwerken	Kwaliteit bestaande groengebieden	Groenparticipatie en vrijwilligers	Ecologische hoofdstructuur (EHS)	Natura2000/PAS	Ecologische verbindingzones	Groenblauwe dooradering	Tijdelijke natuur			Landschaps-elementen	Agrarische structuurversterking	systeeminnovatie		
EVZ Achterwaterschap																											
EVZ Achterwaterschap Oost + West		25ha			x											x											x
Kadeverbetering regionale kering		25km	x																								
Voorzieningen kanoroute		3																									
Bebording wandelpaden												x															
Bebording inundatieveld oude waterlinie												x															x
Dwarsgang																											
Natuurvriendelijke oever		3,2 km	x	x													x										
Baggeren Linge																											
Baggeren Linge (nautisch deel)		12km											x														
Baggeren Linge (kwantiteitsaandeel)												x															
Project Over- en Nederwaard																											
Planvoorbereiding																											
Verbetering kade		5km	x																								
Natura 2000 HB-Overwaard: aanpassen afsluitmiddel					x											x	x										
Natura 2000 HB-Overwaard: verondiepen plas					x											x	x										
Natura 2000 Aanbrengen luwtestructuur					x											x	x										
Natura 2000 HB-Nederwaard: saneren historische verontreiniging					x											x	x										
Ganzenbeheer					x											x	x										
Voorzieningen kanoroute												x															
Bebording wandelpaden												x															
Project Giessen - Schelluinsevlief																											
Ecologische verbindingzone		5km			x												x										
Urgent te verbeteren kade		300m	x																								
Overige te verbeteren kades			x																								
Afkoppelen Schelluinse vlief (kunstwerk)			x						x																		
Gemaal Giessen - west			x						x																		
Vispasseerbaar maken Grote Merwede sluis					x																						
Aanleg op-/afstapplaats kano's																											
Bebording wandelpaden												x															
Studie berging Noordeloos									x			x															
Project Molenkade																											
Aanleg EVZ overeenkomstig inpassingsplan		2,3km			x												x				x						
Aanleg nvo		ca 2km			x																x						
Kadeverbetering		2,3km	x																								
Nieuw gemaal									x																		
Bypasses fietspaden		4 stuks										x															
Bebording wandelpaden												x															
Rustplekken voor kano's												x															
Voorbereiding en plankosten (adviesbureau)												x															